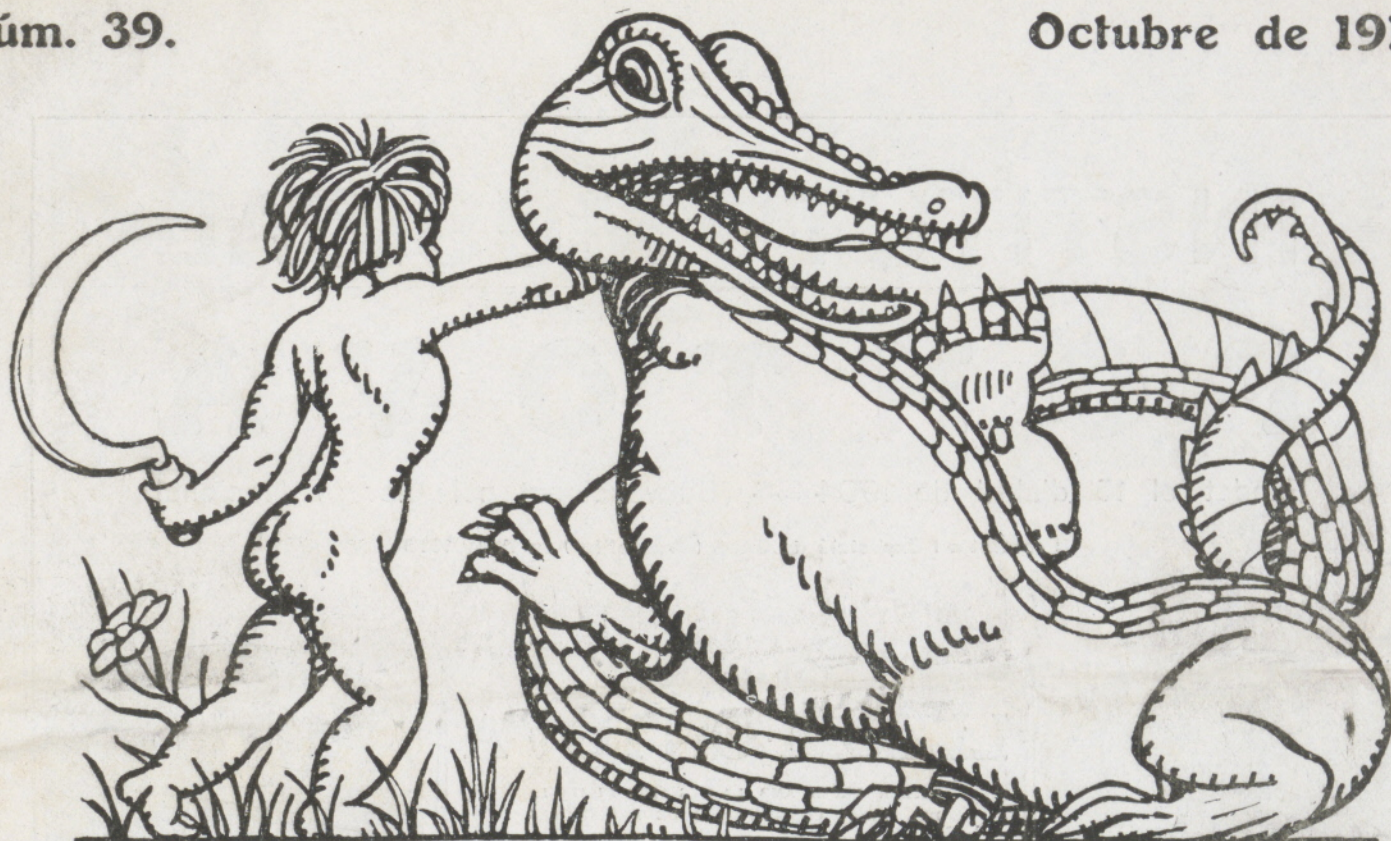

RESSORGIMENT

SUMARI

TEXT: El doctor Pi i Suñer. i RESSORGIMENT: La nostra actitud. — Diàlegs imaginaris, per *Pep*. — Des de Catalunya: Notes i comentaris, per *Josep Freixas i Paquim*. — Fel de l'ànima, per *Enric de Mur*. — El servei públic i «La integritat de la patria» a Espanya, per *F. Culi i Verdaguer*. — Les actuals valors del nacionalisme català, per *H. Nadal i Mallol*. — Biblioteca catalana. — Informació general de Catalunya. — Frivolitats... inconsciència...: Vergonya, catalans, vergonya!, per *Joan d'Arlés*. — Ciutats catalanes: Balaguer, la heroica. — Un poeta francès poc conegut: Louis Le Cardonnell, per *Jeroni Zanné*, trad. — Art escènic, per *P. de R.* — Notícies. — Jocs Florals de la Llengua Catalana: Any XIIIè.

GRAVATS: Monument a En Lleó Fontova en el Parc de Barcelona. — Fotografia interessant. — Balaguer: Pont i Santuari del Sant Crist: Convent de Sant Domènec, antic palau dels comtes d'Urgell: Plaça Major.

INSTITUT MUSICAL FONTOVA

Fundat el 15 d'abril de 1904 -- Subvencionat pel Govern Nacional

Premiat a l'Exposició de Gant, (Brussel·les) en l'any 1913

DRET DE LA MEDALLA D'OR
GUANYADA A GANT

El més important
de la República
per sa excel·lent
reglamentació i efi-
caç ensenyança
musical moderna i
el més acreditat
per sa administració
model.

No té altre sucursal
en aquesta ciutat.

DIRECTOR LLEÓ FONTOVA

PRIMER PREMI AMB LA MÉS ALTA DISTINCIÓ
DEL REIAL CONSERVATORI DE BRUSSEL·LES

DIRECTOR-FUNDADOR EN 1911 DE LA SOCIETAT
ARGENTINA DE MÚSICA DE CAMBRA.

JOAN B. LLONCH

DIRECTOR-GERENT

Carrer CALLAO, 511.

UNIÓ TELEFÒNICA 438. LLIBERTAT

Carrer RIVADAVIA, 6887.

"SECCIÓ FLORES"

REVES DE LA MEDALLA D'OR
GUANYADA A GANT

Preparació especial
durant tot l'any per
a rendir examen de
professor en les es-
coles normals i pri-
màries del "Consejo
Nacional de Edu-
cación"

Exàmens generals
per boles numerades

20 sucursals a províncies

RESSORGIMENT

ANY IV.

BUENOS AIRES, OCTUBRE de 1919

NÚM. 39

El doctor Pi i Suñer i "Ressorgiment"

La nostra actitud

A ran de l'article editorial publicat en l'últim número de la nostra revista comentant el discurs que el doctor Pi i Suñer pronuncià en el banquet que la col·lectivitat catalana li donà el dia 7 de setembre, se suscità una qüestió entre el diputat per Figueres i "RESSORGIMENT".

Cregué, el doctor Pi, que les nostres apreciacions afectaven d'una manera fonamental a la seva significació política i a la posició que, com a diputat, té dintre el nacionalisme català, no creient-les justes ni encertades.

Per a tractar aquest afer convocà una reunió a la qual foren especialment invitats i hi concorregueren els senyors: J. Lleonart-Nart, president del "Casal Català"; Francesc Colomer, representant de l'"Orfeó Català de Buenos Aires"; Antoni Fajardo delegat del "Centre Català" de Mendoza; Joan B. Llonch, president de la Delegació de l'A. P. de l'E. C.; doctor Antoni de P. Aleu, president del "Comitè d'Acció Catalana", i el nostre company H. Nadal i Mallol, en representació de "RESSORGIMENT". La reunió tingué efecte en l'"Hotel Mundial", on s'hostatjava el doctor Pi, el diumenge dia 5 del corrent.

El doctor Pi explicà als reunits l'objecte de la convocatòria lamentant-se de l'actitud de "RESSORGIMENT" que, digué, l'havia afectat moltíssim. Feu un anàlisi de l'article llegint-ne paràgrafs que eren motiu d'objecció per ell, detenint-se especialment en ço que dèiem referent a la sinceritat de l'orador i allò de fer certes declaracions en llocs que les circumstàncies fan propícies. Aquests dos punts foren, segons es despren de les manifestacions del doctor Pi, ço que més l'enutjaren.

Deduí que l'actitud del nostre periòdic havia fet força en l'ànim dels germans de l'Uruguai, sobre tot entre els elements de la Comissió Delegada de la Protectora a Montevideo, de la que llegí un comunicat que li adregaren amb motiu d'unes manifestacions que aquells consideraren contràries a llurs sentiments patriòtics. S'extengué en altres consideracions i acabà dient que davant de tals actituds ell es veia en el cas de respondre d'una manera

o altra per tal de deixar les coses en el lloc que devien ésser.

El company Nadal i Mallol en el seu caràcter de director de "RESSORGIMENT" i en el d'autor de l'article motiu de diferència, assumí la responsabilitat que podés encloure i ratificà, una vegada més, el juí que ens meresqué el discurs del diputat català. Lamentà que el nostre punt de visió hagués ocasionat malestar a tan digne representant de l'intel·lectualitat catalana, però afegí que ell fou dictat per un esclat de sinceritat i obeint a la consciència i mogut pel sagrat ideal de la llibertat de Catalunya. Remarcà també que l'article reflectia la manera de pensar d'un fort nucli col·lectiu i que els conceptes exposats eren ressó fidel de molts compatricis assistents al banquet.

Acabà el nostre company posant les pàgines de "RESSORGIMENT" a disposició del doctor Pi.

Aquest acceptà l'oferiment i acte seguit llegí la rèplica al nostre editorial,

rèplica que digué era susceptible de modificacions puix havia estat escrita en el vapor, venint de Montevideo, i calia esmenar quelcom, la qual cosa l'impossibilitava d'entregar-la al company Nadal abans de retornar al vehí port, puix sortia aquella mateixa vetlla. Digué que ho ordenaria tot i que des de Montevideo ens en faria tramesa.

Així les coses, nosaltres havem esperat l'original del doctor Pi, però debades. L'il·lustre doctor s'embarcà de retorn a Catalunya oblidant la promesa.

Vist això i perquè el compromís fou fet davant dels representants de les entitats catalanes de Buenos Aires i del Centre Català de Mendoza, que podrien dubtar de la nostra paraula i de la nostra manera de procedir, "RESSORGIMENT" s'ha cregut en el deure d'explicar els fets tal com han ocorregut a fi de justificar la seva actitud que, altrament, és la mateixa que adoptà des del primer dia, front les declaracions inconvenients del diputat català.

Diàlegs imaginaris

—Comu le va, Sr. Cabòries?

—Ah! Sr. Cortines! Dispensi, no l'havia vist. Molt bé, i vostè?

—Ahi camus. Miri, acabo de tenir un gran disgust: un hom no pot estar mai tranquil. Prenen part en una festa d'expansió i d'alegria i pam! surten uns aturranes i fan una atzagaiada.

—Si que ho sento. Qui és que s'atreveix a donar disgustos a una persona tan bona i tan campetxana? A vostè és peccat qui li fa mal.

—Distingui: a mi, personalment, ningú m'ha fet cap mal: es tracta senzillament d'una macana. Ja sap que jo soc president de La Baldufa.

—Home, amb tota franquesa, no en sabia res, i el felicito. M'alegro molt que una persona major, tan formal i respectable conservi l'humor juvenívol que presuposa el presidir un centre que cultiva jocs tan innocents.

—Gràcies: sin embargo, no pensi pas que a La Baldufa juguem a baldufa: el nombre no hace la cosa; juguem a jocs

propis d'homes com cal.

—Amb això de jugar no hi tinc res que dir; cada hu juga com vol. I jugant, jugant, es poden fer grans coses, com es demostra magníficament en la *Filosofia de l'home que treballa i juga* d'En Xenius.

—Vea, a La Baldufa juguem però no ens encaparrarem amb filosofies, ni sabem qui és En Xenius. El mal és que corre la brama que La Baldufa no és catalana i ens fan una guerra terrible.

—Que la baldufa no és catalana? Com poden sostenir sèriament una proposició tan extravagant? Quin català no recorda amb emoció aquells bons temps de l'infantesa, quan feia rodar amb delícia aquest estre tan xiroi?

—Ja veurà. Es que nosaltres per més que hem tingut la cuna a Catalunya no reneguem de la *madre patria*; admetem com a *socios* als fills de totes les províncies; parlem l'*harmoniosa lengua de Cervantes*; representem *sainetes y zarzuelas* i gastem bandera roja y gualda. Pues

bien, els exagerats, aquells que volen...

—Què volen?

—Aquells que diuen...

—Què diuen?

—Diuen que tot això no lliga gaire bé amb un centre que té un nom català.

—Això rai! Tradueixin-li el nom: diuin-ne *El Trompo*.

—*Cualquier dia!* I allavors ens dirien els trompes. Ca barret! Son gent molt maligna i xirigotera. *Ademas*: la nostra societat té trenta anys d'existència i sempre ha usat el mateix nom: els fundadors van tenir l'estranya ocurrència de gravar-lo a la *fachada* amb tot d'escuts plens de baldufes esculpides i de llegendes en català i molt comprometedores. Ves ara qui ho treu d'allà!

—Si que és un conflicte! Ja el planyo, Sr. Cortines. I el disgust d'avui pertany a aquest rengle?

—No me'n parli, Sr. Cabòries. Ha sigut a la manifestació de la *fiesta de la raza*.

—De quina raça?

—*Hombre!* Sembla que ve de l'hort: vostè fa el desentès de tot.

—Efectes del nom: abstret en les meves cabòries no m'entero de res del que passa.

—Anàvem a la grandiosa manifestació els representants de *La Baldufa* en *fraternal consorcio* amb els *Hijos* de Bitigudino al davant i els del *Partido de Rioseco* al darrera. Tot anava com una seda. De prompte s'ha armat un *desbarajuste* i una cridòria espantosa. Sap què era? Que a l'arribar la *cabecera* de la columna davant de la societat catalana *La cançó de Venfados*, s'han adonat que en els balcons no hi havia sinó banderes argentines i, es clar, tots els manifestants en pes protestaven.

—De les banderes argentines?

—No, home: de la falta de banderes espanyoles. Perquè no han de *ostentar* l'enssenya de la pàtria? Perquè han de fer aquest *feo* als demés espanyols? Oh! i no és aquí tot: al girar l'*esquina* s'ha vist que a una altra societat catalana *La casa d'En Garlanda* no n'hi havia cap de bandera: ni argentina ni espanyola. Ja pot figurar-se com m'he posat jo. Què poden pensar els fills de Bitigudino i de Rioseco? La cara em queia de vergonya. I per culpa d'una ínfima minoria de catalans baliga-balagues haver de sentir aquells crits, que semblava que me'ls tiraven a la meua cara, pobre de mi! Jo i els que venien amb mi, vinga parlar castellà per *librar-nos* del xàfec pero ens devien conèixer per l'*acent* i ens miraven amb uns ulls ferotges com si ens volguessin menjar.

—I eren molts els catalans que anaven a la manifestació?

—Set.

—Tants?

—Potser em quedo curt. Es clar anàvem tots arraulits i espantats de la gran eridòria.

—I què eridaven?

—*Hijos espúreos! Muera Cataluña!* Jo trobo tan eriminal cridar mori Espanya! com cridar *muera Cataluña!* però vostè convindrà amb mi que davant de la provocació d'avui es comprenen els crits dels manifestants.

—El crit de *mori Espanya!* que no he sentit mai, jo el trobaria una extravagància, perquè a qui se li ocorre cridar morin els morts? El crit de *muera Cataluña!* que vostè diu que eridaven avui, el trobo lògic: se senten la mort a dintre i voldrien arrastrar-nos a la fossa: voldrien, a l'enfonzar-se tot, poder cridar com aquell: *Aquí muere Sanson con todos los filisteos!*

—Sempre de *farra!* I el pitjor és que he sentit que molts, confonent els noms de les Societats ens han atribuït a nosaltres el *desafuero*. No, això si que no: demà mateix faig posar un escrit en els diaris explicant que *La Baldufa* amb perdó del seu nom, no és separatista, és espanyola de *abolengo* i *comulga* amb els grans ideals de la *raza*.

—De quina raça?

—De la raça que va descobrir i colonitzar Amèrica, que això és el que avui s'ha celebrat.

—I què tenim que veure els catalans amb aquesta raça?

—No som espanyols igual que els altres?

—Si aixis fos, hauríem pres part en les coses d'Amèrica junt amb ells.

—No venim a Amèrica igual que ells?

—Ara que Amèrica es lliure, si, els catalans venim a Amèrica igual que els espanyols, i que els francesos i que els turcs i que tothom que vol. Però mentres Amèrica va ser d'Espanya i els espanyols van poder, pels catalans, igual que per tots els estrangers, era prohibit, i a nosaltres ens hi anava la pena de la vida. Aixis, dones, fan ben fet els Centres Catalans que no volen associar-se a la commemoració d'un aconeteixement que serà tan gloriós com vulgui, però que no hi tenim art ni part, i que, oi més, assenyalen la línia de l'espantosa decadència econòmica en que Catalunya va viure fins al renaixement del nostre esperit nacional. Mentres Espanya va ser mestressa d'Amèrica (llevat de pocs anys del final), dels rius d'or que d'aquí anaven cap a Europa, ni un maravedís va quedar-se a Catalunya.

—Però això son històries.

—Si vostè ve de commemorar un fet històric, no ha d'estranyar que jo recordi històries.

—Passi-ho bé, Sr. Cabòries.

—Passi-ho bé, Sr. Cortines.

PEP.

Des de Catalunya

Notes i comentaris

Les autoritats que ens envien

El govern de Madrid sembla que en triar les autoritats de Barcelona, tingui especial interès en que aquestes sien com més enemigues del nostre poble, millor.

No fa gaire, que una d'aquestes autoritats, i precisament la que més neutral tindria d'ésser en matèria de patriotisme, el Bisbe, ha demostrat una tal animadversió contra els sentiments catalanistes, que la seva actitud d'intransigència va tenir la gràcia de que el poble de Catalunya, demostrés una vegada més, els seus sentiments patriòtics, i el seu odi a tot lo que ve d'allà.

Erem el dia de Corpus. Al cimbori de la nostra Seu, onejava ufana, desafiant al vent que bufava, i bufa des de fa temps, de Ponent, la nostra formosa ensenya, la bandera catalana, propietat del Capitoli, que cada any, en tal dia està en el mateix lloc, quan el Sr. Bisbe, furios de què no se li hagués demanat permís, per portar a cap tal "hazaña", com anomenaren l'acció del Capitoli, els periòdics de Madrid, sense tenir en compte que la tal "hazaña" és un costum establert en nostra ciutat des de l'any 1640, de patriòtica recordança, la feu arriar, ocasionant amb tal motiu que es retiresin de la processó, la Mancomunitat, la Diputació, la bandera de la ciutat, l'Ajuntament, la banda municipal, junt amb totes les corporacions catalanistes, que es pot dir que eren totes les que hi anaven, ja que sols hi quedaven per sofrir el despreci del poble, els *requetés*, i els regidos espanyolistes, Soler i Roig i Martí-Ventosa.

En pasar la custòdia per la plaça de Sant Jaume, sortiren la banda municipal que tocà la marxa del Rei Don Jaume i les autoritats que s'havien retirat, flectant-se de genolls davant la custòdia i aixecant-se i apagant els ciris tan prompte com anava a passar el Bisbe amb les altres autoritats que sols mereixen el despreci del poble barceloní.

En fi; una volta més, s'ha demostrat quin és l'esperit de Catalunya: intransigent en tot el que toca a patriotisme.

Persecucions

D'un quant temps a n'aquesta part es nota entre les autoritats espanyoles, un profund odi al catalanisme, portant a cap detencions sense to ni sò, solsament per veure si poden espantar als catalans, que treballen fermament per la llibertat de nostra Catalunya. No fa molt, que un dels homes que durant la passada

guerra de Nacionalitats, més ha fet a favor de la nostra causa, fou injustament detingut i vexat per l'autoritat militar. Mercès a son talent fou posat en llibertat unes hores més tard.

També fou detingut el conegut escriptor catalanista En Ribera i Rovira, qui estigué detingut cinc dies, quan les lleis que ens imposen solament permeten estar-n'hi tres. S'ens diu que quan portaven a la firma del Capità General l'auto de llibertat, aquest es negà a firmar-lo perquè tenia de marxar a fora, i com no tornà fins al cap de quatre dies, el nostre company també estigué quatre dies més del compte.

Obra patriòtica

Es verament patriòtica l'obra que porta a cap el benemèrit Orfeó Català, el qual ha donat concerts cada festa, que si bé han sobressortit per l'afinació amb què han sigut cantats, molt més ho han sigut perquè en tots ells, a l'acabament ressonà fort i formós el nostre bell himne, però és digne de menció el concert que en honor del mestre nord-americà En Kurt Shindler, donà el dia 28 de Juny, en el qual es cantaren formoses cançons del dit mestre traduïdes al català, i també un bon estol de belles i populars cançons nostres, sense faltar-hi, al final, "Els Segadors", que foren chorejats pel poble que omplenava la sala, ço que donà lloc a què el mestre Kurt Shindler, digués: "jo vos prometo, amics meus, que "Els Segadors" no tardaran a ressonar a Nova-Iork". Foren ovacionats els cònsols aliats que assistiren a la festa.

L' "Orfeó Gracienc", també, arreu on va, deixa ben plantat i definit, l'art català, mereixent sempre l'aprovació dels bons patriotes, que el miren com una promesa més per l'art i per Catalunya.

Festes de la Pau

El 12 de Juliol, amb motiu de la firma del tractat de Pau, es celebrà a Barcelona un banquet en el Palau de Belles Arts, en el qual assistiren vint voluntaris catalans a la gran guerra, els que tan prompte com la representació oficial de l'Estat se n'hagué anat, entonaren "Els Segadors" i "La Marsellesa" que foren escoltats per tota la concurrència dreta i descoberta la testa.

Es cridà: "Visca la Independència Catalana!", crit que fou contestat diverses vegades per la concurrència, fent-se notar per son entusiasme un grup de soldats nord-americans que feien sentir molt els seus *Hurres!*

El dia 14, al Turó Parc, es celebrà la festa nacional francesa, assistint-hi també, els nostres voluntaris, que al final de la festa enarbolaren la bandera separatista catalana, entonant "Els Segadors" mentre el públic aplaudia xardorosament, demanant la llibertat de Catalunya.

Alguns espanyolistes, amb las seves intemperàncies, donaren lloc a que nostres voluntaris els arribessin a la cara.

Els banquetes foren catalanesament servits, pel valent catalanista En Miquel Regàs.

Recompensa merescuda

El govern francès ha concedit al benemèrit doctor Solé i Plà, el pare dels voluntaris catalans, com l'anomenen tots els catalanistes, la creu d'oficial de la Legió d'Honor.

No tenim de dir que el patriota doctor és molt felicitat, i es diu que es portarà a cap, amb motiu d'aquesta merescuda recompensa, un homenatge popular, per honrar-lo com se mereix.

Patriòtica entitat

Tenim de fer notar el patriotisme de l'entitat "Societat Anònima de Recreus i Atraccions" que amb tot i els odís que li crea, no ha deixat ni un sol dijous de donar en el Parc de Barcelona, i en el Turó Parc, de què és arrendadora, vetllades catalanistes.

Els nostres parlamentaris

L'abstenció que en els afers espanyols guarden els diputats i senadors nacionalistes, es molt comentada i alabada, ja que ara quan parlen és amb un sentiment de radicalisme, com mai s'havia conegut. Parlant-ne amb un diputat, ens ha dit: "S'inicia la corba que ens té de portar de l'ideal autonomista al separatisme".

JOSEP FREIXAS I PAQUIM.

Barcelona, 24 juliol 1919.

Monument en el Parc de Barcelona per a perpetuar la gloriosa memòria del gran actor fundador del Teatre Català, En Lleó Fontova.
Fot. RESSORGIMENT, per P. Arias.

Fel de l'ànima

Caigué malalt. Poe a poquet una dolença traïdora anà socavant son organisme, feble ja de naturalesa.

A l'atacar-me a l'espona de son llit em creia defallir. Mon amic desfigurant, pareixia talment una aparició. El rostre demacrat, els ulls esfonsats dintre les conques, el còs mig encarcerat...

Al veure'm un somris apagat animà un xic sa cara, a l'ensems que, treient un braç fora els abrigalls, m'allargava una mà gairebé transparent que vaig retindre llarga estona entre les meves.

Feu un esforç per a incorporar-se a la vegada que deia: — T'esperava; tenia el convenciment de què vindries.

Era al matí d'un dia de primavera. Tot semblava retornar a la vida. El sol batia amb més força, els ocells reprenien gojosos els cants que els primers frets glassaren en ses gorjes, les flors començaven a obrir sos càlzers posant arreu una pinzellada de color i embaumant l'aire amb sos perfums diversos. En la cambra regnava una claredat meridiana.

Parlàrem extensament. Teníem tantes coses per a contar-nos! Es comprenien tant nostres ànimes! Alguns de sos mots colpegen, encara, ma pensa!

Jo no voldria pas morir — em deia, bó i estrenyent nerviosament mon braç — vull tornar a casa, abans; almenys que pugui abraçar la mare!

Pobre Florenci, raó tenia. Que trist es el morir lluny de la pàtria quan tant se l'aima! Que terrible vesllumar la mort en mig la soledat d'afectes, amb els punyents records que l'esperit serva, maneat del bon consol que l'amor dona!

Jamai sofreixi nostre cos en el desterro que potser de totes les malures es la més greu comprovar l'orfandat d'aprecis!

* * *

Els vespres, aprofitant les hores que les tasques en deixaven lliures, acompanyava l'amic. Quin martiri constatar com el mal va fent via a mesura que les forces minven!

Heu suposat alguna volta la munió de pensaments que poblaran el cervell del malalt en les llargues hores de lassitud, quan encara la dolença no ha conseguit apagar les llums de la intel·ligència?

Quin suplici ha d'ésser lluitar amb una incertitud crudel! Sentir en son sí com la tragèdia s'atança i, en aquesta hora de dolor, quan hom gira l'esguard a son entorn per a donar comiat als parents, als amics, obirar solament les quatre parets; sense que uns braços amorosos sostinguin son cos ni mans piadoses acaronin sa testa!

Ningú s'atancava a redós del jàs, a recollir sa voluntat, a satisfer ses necessitats o capritxos. De tard en tard la

mestressa de la casa mig-obria la porta per a preguntar amb tò d'indiferència: —Li falta quelcom? A lo que el malalt solia contestar amb un simple moviment de cap. Eren entrades de compliment!

En aquells moments de sofriment, quan la joventut jeia retuda, quan el còs procurava, debades, redreçar-se, diríem que son esperit s'enternia i surava el sentiment. Pobre amic! En aquells instants de intens patir, que predisposat estava a les confidències! Semblava que a l'allunyar-se d'aquest mon d'egoismes vulgués despullar son ànima de tot secret.

I allà, sentat a la capçalera, em referí son incomprens amor, sos neguits, sos somnis, ses esperances... I anava animant-se gradualment, parlant d'un demà que preveia rialler... I fins tots dos, solets en la tristor d'aquella cambra, teixírem projectes, oblidant la realitat punyent. Catalunya, Catalunya resumia totes nostres ambicions, i al nom sagrat de pàtria nostres cors bategaven apressadament i a l'uníson.

—Que llargs sons els dies — em deia. —A estones contemplo fixament el rellotge i rebo l'impressió de que les agulles no es mouen; i m'apar que elles regulen ma vida, i grosses gotes de suor perlen mon front, m'ennuego, vull eridar i no puc, els ulls em salten i, instintivament, porto la mà al cor. Quin consol al sentir son panteig!—

—Altres voltes, quan tot mandrosament sonen les hores, m'acut al pensament que algun jorn les campanes de la parròquia potser vibraran, pausadament també, escampant arreu ma trista sort; i son balandreig a bon segur farà esguardar el cel a molts que no es deturen mai a mirar ço que en la terra passa...—

Així acostumava a parlar-me en les moltes hores que ens trobàvem junts.

En l'extrem d'un dels carrers que enllaça el barri comercial de la ciutat, hi havia una caseta, d'aspecte modest, fins a la qual arribaven, en forma confusa, les remors de la gentada que allà, al lluny, atropelladament corria a sos quefers.

En aquesta casa tenia l'habitació mon amic. Donava accés a sa cambra una escaleta de fusta que arrancava des d'un petit pati, guarnit amb uns quants testos.

Al nostre pas l'escaleta cruixia, talment com si les petjades reportessin un sofriment...

En el replà creixia una enredadera de didaleres que pujava entortolligant-se—com s'entortolliga l'esperança en el cor dels homes — fins a abraçar-se amb una parra que, muntant del pati, es perllongava damunt la teulada.

ENRIC DE MUR.

(Acabarà.)

El servei públic i «La integridad de la patria» a Espanya

Quan pel novembre darrer es produí, secundant el crit d'En Cambó, aquell formidable moviment de tots els catalans a favor de Catalunya i de la seva autonomia, de seguida de diversos indrets d'Espanya es contestà amb menyspreu, amb hostilitat, amb odi. Els polítics centralistes congriaren, i estimularen on calgués, la contesta hostil a Catalunya. I no obstant, el moviment, el clam dels catalans, no podia ser més correpte, ni més respectuós; com a resultat d'haver format part del govern d'Espanya els regionalistes, aquell formidable i unànime moviment en el que s'hi sumaven els catalanistes intransigents, tenia una tònica obertament i visible de pura afirmació, lliure de malvolences de tota mena. Es demanava l'autonomia de Catalunya i es demanava com una necessitat per a encaçar el seu creixement i més gros benestar; es demanava perquè amb ella s'obtenia una més justa, natural i eficient organització de l'Estat. L'autonomia, que implica una descentralització, ocasiona una més bona organització i gestió dels serveis públics, i representa, és clar, un progrés, perquè crea nous focus de vida i de desplegament motivant un més gran número d'irradiacions promovedores de riquesa i benaurança.

El moviment català sigui tan afirmatiu i complex que fins expressament contenia un clar i generós desig de que tota l'Espanya, pobre i aïllada, es redimís mitjançant l'acció perseverant de tots, inclús dels catalans, que buidaven el seu esforç amb una efusió que probablement no tornaria més.

En canvi a les justes i generoses ànsies de Catalunya, els polítics, amb l'excusa o tàcita aprovació de la majoria d'espanyols, hi oposaven, ràncuniosament, un crit buit i estantís: la *integridad de la patria*! la *soberanía de España*! Com sempre, va sorgir l'hidalgo, el qui es creu que tot el món és Espanya posat com està davant la visió turmentadora de les planes mortes que no tenen fi; el que innocentment pensa que l'idioma castellà és un vehícol de cultura que enten l'Europa i que es disputa l'Europa! La *integridad de la patria*, la *hermandad de las regiones*, foren les contestes a Catalunya, que per primera vegada s'aixecava unànime demanant l'autonomia; les contestes fora de to i absolutament inoportunes ja que l'autonomia indicava ànsia de vida, i la centralització absurda que regna a Espanya és una causa de decreixement i de mort.

La *integridad de la patria*! Oh l'alta aspiració de l'Espanya! Per a sostenir-la

es nega tota la reforma descentralitzadora i es continua la faramalla política (?) dels Parlaments que són una paròdia, que viuen i s'acaben abstrats de la vida talment com els partits que els componen. Per a conservar l'integritat i la sobirania de la pàtria es posen tota mena d'obstacles al funcionament de la Mancomunitat, el nostre organisme de govern veritablement exemplar, i així enlloc d'auxiliar i facilitar la seva actuació en la construcció de ferrocarrils secundaris, per exemple, que enllaçessin els centres de vida de Catalunya, se li posen obstacles a n'aquesta que constitueix una de les seves més ardents i mai prou elogiades aspiracions. No s'objecta, no s'oposa una falta de capacitat, únic raonament que tindria alguna força, perquè la gestió dels serveis de la Mancomunitat és, inclús financerament, un èxit, com és de veure molt eloqüentment en el servei de telèfons; s'hi oposa l'argument de l'integritat de la pàtria, que per això existeix el bon espanyol.

Així és com avança l'Espanya, així compleix la seva missió interceptant la vida; que no importa el que li manquin els serveis essencials pel viure modern, res interessa que les regions es corsequin, mancades d'elements, i la seva pobresa material i intel·lectual ja sigui una vergonya europea. Això no vol dir res; això no té cap valor, la qüestió és la *integridad de la patria*, i olé!, encara deuen afegir els polítics espanyols, els quals, segons els diaris, es troben precisament a les places de toros, ara, a l'istiu.

F. CULÍ I VERDAGUER.

Sant Hilari Sacalm, agost de 1919.

Cooperar a l'obra patriòtica i pedagògica de l'«Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana», és laborar per la causa de la cultura i de la llibertat de Catalunya. Inscriviu's-hi, catalans! Quota mínima trimestral \$ 2.

Delegació a Buenos Aires: Cangallo 828.

Delegació a Mendoza: Francisco Civit, 135.

La cultura popular és la base del progrés dels pobles. Si volem per Catalunya aquest benifet moral, engroïm els rengles del inscrits a la benemèrita i patriòtica «Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana».

Les actuals valors del nacionalisme català (*)

Aquest cenacle d'intransigència patriòtica que s'anomena "Unió Nacionalista Catalana" fundada exclusivament amb el fi d'impulsar tota mena d'acció quina finalitat patriòtica tingui per base la Independència de la nostra Pàtria com a Nació i Estat, m'encomanà una tasca que d'ésser-vos sincer no correspon a les meves poques forces i molt menys a la meua preparació per a sortir-ne aïrós davant el vostre esguard.

Potser creureu que aquesta excusa meua, que la consciència m'obliga a donar-vos, no és altra cosa que la consabuda digressió pròleg de manta conferència, en les quals l'orador es presenta amb posa humil per a que la seva figura adquireixi, durant la relació, un relleu insospitat i assolir, d'aquesta guisa, l'èxit que segurament no abastaria sense una tal explicació prèvia.

Res d'això, volguts germans de pàtria i d'exili. Qui us parla no és res més que un convengut nacionalista català, un entusiasta de la causa santa de la lliberació de Catalunya; un fanàtic, si voleu, de Catalunya, que si bé abomina de tot ço que és fanatisme, per una raó lògica i natural té en gran honra ésser fanàtic de la llibertat de la pàtria.

Altrement, si hagués atinat en que per a desenrotllar un tema es fa necessari posseir una deu de coneixements i que no n'hi ha prou amb l'entusiasme i la fe patriòtica, qualitats que em fan emprendre sempre tota acció per amor a Catalunya, no hauria pas acceptat l'honor que em confereix avui la "Unió Nacionalista Catalana".

Així, doncs no cerquen en el curs de la meua disertació aquella harmonia de detalls narratius; aquella documentada exposició de fets i d'idees aportades per il·lustres personalitats, al moviment nacionalista català, perquè no els hi trobarien. Cap text m'ha servit de base; cap fragment doctrinal he consultat per a venir-vos a parlar. L'espontaneïtat ha dictat els meus judicis i, certers o equivocats, a la vostra benvolença en faig entrega.

I, fet aquest lleuger exordi, entrarem a l'objecte que aquí ens congrega.

Havem de cercar el fet de la nacionalitat en el cor i en la consciència dels catalans? Si això intentéssim crec que la raó es decantaria envers els nostres enemics.

Els catalans, després de tants segles de vexacions, d'esclavatge i de descatalanització, ens havem avesat a ésser vexats, esclavitzats i descatalanitzats de tal manera que la immensa majoria senten vergonya, manta volta, durant la vida llur, de manifestar, sense eufemisme, la seva procedència ètnica. I si, encara, aquests catalans no s'han després de ço que és

en ells signe palès i inconfundible de la pròpia nacionalitat — la llengua — és perquè en son lloc no poden posar-n'hi altra de fàcil maneig. Ja intenten, però, d'adulterar-la, d'enlletgir-la amb mots manllevats que no tenen altra eficàcia que fer quedar en ridícol a qui els usa. I d'això, senyors, en pateix la immensa majoria del poble català.

Però si anem a les deus històriques, als fets ètnics i lingüístics, al fet natural, en fi, trobem que Catalunya és un poble diferent dels altres, amb caires propis i ben marcats, una nacionalitat viva i apta per a regir-se sense intromissions estranyes, amb completa independència.

La història ens presenta Catalunya com Nació lliure, amb estat propi i sobirà, respectada pels demés pobles de la terra, dictant al mon civilitzat, lleis que encara predominen malgrat els segles transcorreguts.

Com va renéixer a l'ànima del nostre poble el sentiment de la pròpia personalitat nacional, molts vos ho han dit ja. Bandejada de les corporacions públiques la llengua catalana, el nostre esperit restà sotmès a la tirania del castellà i cap escriptor alçava la veu que no ho fes en la parla de Castella.

Però l'instint natural, el sentiment innat de pàtria furgà a dins l'ànima d'un català il·lustre, En Bonaventura Aribau, i la paraula rítmica de sa immortal *Oda a la Pàtria*, arborà els cors dels seus contemporanis i, d'allavors, una correntia avassalladora empenyé els catalans vers la pròpia llengua, arribant així a la gloriosa instauració dels Jocs Florals a la capital de Catalunya. D'aquí prové el ressorgiment nacionalista del nostre poble.

Ara bé: sentat el fet de l'existència de la Nacionalitat Catalana, trobada la gènesi del nacionalisme català, havem de discórrer a l'entorn del que creiem nosaltres el veritable, l'integral, el pur nacionalisme, puix que, senyors, havem arribat a una època en què tothom es diu nacionalista i, dissortosament, són ben pocs els nacionalistes.

Què cosa és nacionalisme? Si ho pregunteu a una immensa majoria dels que es diuen nacionalistes no sabran pas què respondre. Vos diran que ells son nacionalistes perquè... sí, perquè són... nacionalistes. No tracteu d'anar més enllà en el vostre interrogatori perquè seria cosa vana.

Aquests són els eterns acomodaticis; els que voldrien tenir ideals però sense capir-ne la transcendència; els seguidors de tota idea preponderant però que no els reporti ulteriors sacrificis que el simplement nominal — i encara en sentit transitori, — puix que el mateix que avui defensen, o diuen defensar, demà tracta-

ran d'enfonzar-ho per a donar fe del seu amor a la flamant ideologia que suplanti el nacionalisme, per més anticatalana que ella sigui.

Ja he dit que aquests són els òrfens d'idealitat; per dir-ho en breus paraules: són els eterns aduladors dels que guanyen. D'aquests catalans, què cosa pot esperar-ne Catalunya?

H. NADAL I MALLOL.

(Seguirà).

Biblioteca catalana

Es de tothom coneguda la divergència que ens allunya del *Centre Català* de Buenos Aires: pels procediments, per la seva manera d'ésser, per l'actuació totalment equivocada, per la seva inacció patriòtica, ens en sentim ben separats. Manta volta la nostra ploma s'ha vist obligada a dirigir-li censures i manta vegada hi tornarà, segurament; millor que no hagués de ser.

Avui, però, la nostra consciència ens empeny a parlar del *Centre*, de faísó molt distinta. Avui ens plau esmentar una obra bona del *Centre Català* i, en fer-ho, no li escatimarem elogis.

Es tracta de la intal·lació d'una gran Biblioteca Catalana, per la qual s'ha rebut de Barcelona la primera col·lecció de llibres.

Tenim antecedents de què el *Centre* s'ha posat d'acord amb una important casa editorial de Catalunya que li trameterà, ultra la producció antiga i contemporània, tot el que es vagi publicant d'ara en avant.

Ço arribat ara s'està catalogant i col·locant en els prestatges de la llibreria de dita entitat.

Entre els llibres rebuts figuren els magnès Anuaris i altres publicacions de l'Institut d'Estudis Catalans; la col·lecció dels clàssics catalans que tan euforàmicament publica el conegut bibliòfil R. Miquel i Planas; El Cançoner selecte d'En Pena, etcètera; llibres que farien honor a qualsevol nació on la cultura no hagués sofert l'eclipsi que a Catalunya, pels segles de dominació estrangera que ha suportat i suporta, encara. Quant més a la nostra pàtria que ha tingut i té de lluitar amb tota mena de dificultats per a refer-se-la!

En la col·lecció rebuda hi han exemplars que son una veritable meravella tipogràfica; exemple: el llibre d'ex-libris d'En Triadó.

La formació d'una bona i ben organitzada Biblioteca Catalana fora una empresa de gran transcendència patriòtica i cultural. Tot el que es faci en aquest sentit, obtindrà de nosaltres l'aprovació càlida i entusiasta.

Si és el *Centre Català* qui ho faci, no regatejarem lloances al *Centre Català*. Econòmicament el *Centre* pot fer aquestes coses i moltes d'altres. Així ho esperem.

(*) — Conferència llegida pel seu autor en el local de l'Orfeó Català de Buenos Aires la vetlla del dissabte dia 16 d'agost.

Informació general de Catalunya

Els barcelonins amics d'anar seguint les novetats ciutadanes van de sorpresa en sorpresa davant la sèrie d'organismes bancaris que, segons diferents veus, anuncien llur establiment a Barcelona.

I tots els banes al·ludits, en tenir la tendència natural de fincar-se, ho fan per a Plaça de Catalunya i immediacions. Aviat, d'anar seguint semblant corrent, la nostra gran plaça serà l'indret típic del món financer com el Downing-street de Londres o el Wall-street de Nova York.

Deixant de banda els banes que fa un quan de temps estan instal·lats per aquells encontorns i dels de poc com el Banc Urquijo Català, cal assenyalar la "Société Generale de Paris", domiciliada ara en un principal, i que ha d'ocupar uns baixos de la Plaça de Catalunya, el "Banco Español de Chile" que ha començat ja les obres d'apariació en un local del carrer de Fontanella, i la Companyia General de Crèdit, que s'ha d'instal·lar en un nou edifici, el qual estarà situat a la Granvia, en el solar ara estatge del Palace Cine.

Havia corregut la veu que la "National City Bank de Nova York" (Companyia Cooker) s'havia quedat els magatzems Damians, del carrer de Pelayo, però la direcció d'aquesta casa ho ha fet negar. La dita banca americana ha tramès delegats a Barcelona per a estudiar i decidir afer d'aquesta índole.

El que sí sembla confirmar-se és l'obertura de la sucursal del "Banco di Sconto Italiano" a l'edifici on ara hi ha la Casa Feliu, del carrer de Fontanella.

I s'anuncien encara més coses i que vénen a establir-se a Barcelona el Banc de Bilbao, la "Banca Commerciale de Roma", el Banc de Londres i de Mèxic i fins es diu una banca noruega i una de japonesa. Es a dir, l'envaïment terrible de l'exotisme financer.

Serà això un bé? Serà un inconvenient? Hi ha opinions per tots els gustos.

Hom qualifica aquesta tendència envaïdora d'excessiva i hi ha qui lamenta la temença que s'ha apoderat de la banca catalana deixant-se imposar per tothom. Algú exposa també la seva por que tots aquets banes sols serveixen per a dragar el diner patri, obtingut durant la guerra, per a anar a l'estranger.

Però entre les enraonies de la gent hi ha una veu que sembla més versemblant: tots els banes al·ludits pensen amb Amèrica i volen aprofitar, singularment els de procedència aliada en benefici de llurs països el que per força ha deixat l'instrument creditici, comercial i altres finalitats, que era el "Banc Alemany Transatlàntic", fillola del "Deutch Bank".

En fi que el corrent envaïdor continua i ja veurem vers on derivarà.

—:— L'il·lustrat metge de la vila de Tossa, N'Ignasi Melé, ha ofert cedir graciosament a l'Ajuntament de Sant Feliu de Guixols, per al Museu municipal, una important col·lecció d'objectes arqueològics, procedents de les excavacions que, per sa pròpia iniciativa, està fent a l'estació romana per ell desenterrada. Com a única condició, imposa el que siguin guardats en una vitrina especial. L'Ajuntament acceptant el donatiu, ha acceptat la condició i li ha remerciat l'oferta.

—:— Una via fèrria, d'importància immensa per a les comarques que ha de travessar, ha estat projectada pel seriós Govern de casa nostra, per la nostra novella i ja tan prestigiosa Mancomunitat.

El ferrocarril Tarragona-Cervera-Pons-Puigcerdà gaudirà de la trascendental categoria d'una importantíssima via internacional. Serà una de les comunicacions transpirenques més còmodes, curtes i profitoses, perquè travessarà comarques avui empobrides, endarrerides i humils per la manca de comunicacions, les quals transformarà ràpidament, màgicament en una de les més pròsperes, de les més florides de Catalunya.

El Pirineu s'emmirallarà en el mar per dos amplíssims finestrals, que seran Barcelona i Tarragona. Cervera serà el punt de bifurcació de dos grans corrents comercials, que baixant de l'altra banda del Pirineu abocaran llurs productes als grandiosos ports d'aquelles dues magnífiques ciutats catalanes.

La concepció d'aquesta gran via de comunicació entre el mar i la muntanya és senzillament "genial", i sols pot haver estat concebuda i empresa pels nostres fèenies i els nostres homes de Govern de la Mancomunitat.

El ferrocarril projectat no és pas una d'aquelles nombroses vies de comunicació, amb les quals els polítics mal intencionats del "Centre" acostumen enganyar els homes senzills i ingenus de les nostres encontrades. No és pas una via de comunicació amb vistes a unes eleccions, com tantes carreteres purament parlamentàries i polítiques.

Molt lluny de tot això.

El ferrocarril s'empenirà, i serà un fet tangible i esplèndid dintre breu temps, si el país, si les comarques que ha de traspasar i enriquir i transformar meravellósament, aporten un xic de calor i ajuda a tan genial projecte.

—:— El comitè Executiu de la Fira de Barcelona segueix amb gran activitat els treballs de preparació de la primera Fira internacional de Mostres que es farà la vinent primavera.

Per les Comissions de propaganda, emplaçaments, stands i altres serveis de la dita entitat, es treballa també perquè la primera Fira de Barcelona obtingui el brillant èxit que per la seva història industrial i comercial correspon a la nostra volguda ciutat.

Els senyors presidents de la Diputació i de la Mancomunitat Catalana han acceptat un lloc al Comitè d'Honor.

—:— Acaba de posar-se a la venda el primer número de la segona època de la revista "L'Instant", editada a Barcelona per l'impressor don Joaquim Horta.

Com ja és sabut, aquesta publicació s'editava a París, a càrrec del literat senyor Pérez Jorba.

Vastes reformes es poden apreciar en aquest primer número, tals com la qualitat del paper, la disposició tipogràfica, etc.

L'artista Rafel Benet s'encarregarà pròximament de la direcció artística de la publicació.

"L'Instant", en la seva segona època, serà l'orgue d'expansió de la nostra jove literatura nacional; farà conèixer, en cordial companyisme, l'actual generació literària de França; publicarà articles, estudis, contes, crítiques, notícies, poemes i gravats d'autors catalans i francesos, principalment i simultània; editarà extraordinaris estudis sobre les figures més interessants dels moviments artístics i literaris, de França i Catalunya preferentment; empenirà campanyes en pro del renaixement integral de l'art nacional català.

—:— La revista "L'Instant" està organitzant un àpat en homenatge a Carles Riba amb motiu d'haver publicat la seva versió catalana de l'"Odissea", d'Homer.

—:— Ha estat publicada per la Mancomunitat de Catalunya la Memòria que sobre "El Dret Català i la Codificació" presentà l'Oficina d'Estudis Jurídics al Consell Permanent. Aquesta Memòria, derivada de l'acord que prengué l'Assemblea en maig de l'any últim fent seva la tasca de normalitzar la vida jurídica de Catalunya, tendeix a donar una idea de conjunt sobre la situació actual del nostre Dret, sobre els problemes que comportaria la seva codificació i sobre el mètode i procediments pràctics a seguir per a la concienzuda preparació d'un Codi civil català.

L'Oficina d'Estudis Jurídics, abans de començar els treballs preparatoris per a empendre aquesta enorme tasca, ha volgut avançar en aquesta Memòria la seva concepció del problema, a fi que, coneguda i discutida, si cal, de tots els intel·ligents, sigui així possible una eficaç cooperació de tots ells a la magna obra.

El present volum, que segueix en el format i altres condicions tipogràfiques el model adoptat per a les publicacions

oficials de la Mancomunitat, conté un centenar de pàgines i es posarà a la venda dintre pocs dies.

—:— Al poble de La Escala s'hi ha començat a publicar la revista "Costa-Brava", quinzenal, dedicada al conreu de les lletres, les ciències i les arts, i amb crònica local.

—:— La construcció del Celler cooperatiu del Sindicat d'Agricultors de Reus va per bon camí, car hi ha moltes quantitats subscrites.

—:— D'ençà que la Mancomunitat de Catalunya ha instal·lat el telèfon en tots els pobles del Segrià, que a Fraga senten prouja d'instal·lar-lo per a comunicar-se fàcilment amb tots els pobles esmentats.

Algunes personalitats de Fraga es posaren d'acord amb el diputat provincial don Alfred Pereña i feren gestions prop de la Mancomunitat perquè instal·lés el telèfon, i ja estava en vies de realització tan important millora quan les personalitats fraguenques, per un excés de delicadesa, ho comunicaren a les corporacions oficials de la província d'Osca.

I, efectivament, els d'Osca no sols s'oposaren a què es realitzés la instal·lació, sinó que van obtenir del Govern central la publicació de una R. O., en virtut de la qual es priva terminantment a la vila de Fraga que s'enllaci telefònicament amb la ciutat de Lleyda per la xarxa de la Mancomunitat.

El fet sembla increïble si no hagués succeït quelcom semblant anteriorment en fets anàlegs, amb els quals es demostrà no sols l'animadversió que els cacies senten contra Fraga, sinó també contra Catalunya.

Però Fraga ha reprès les gestions i ha pensat que els cacies d'Osca no es podrien oposar a aquesta millora si, d'acord amb la Companyia inter-urbana peninsular o amb l'Estat, s'avenia a construir la línia, per son compte, l'import de la qual no passaria de les 10.000 pessetes, i ajupintse a l'inconvenient de la limitació del servei a les conveniències de la Companyia o de l'Estat amb el sobrepuig de pagar la tarifa corresponent per cada comunicació.

La necessitat fa que es passi per aquests inconvenients, i es projecta fer construir aquesta línia, pagant 5.000 pessetes Fraga i 5.000 Lleyda. S'han celebrat reunions i sembla que l'assumpte marxarà per aquest camí cap a la seva realització.

—:— Ha començat el servei l'automòbil públic que va de Balaguer a Tàrrrega, la qual cosa facilita molt les comunicacions. Es demanen altres combinacions per a satisfer encara més les necessitats del públic.

—:— "Lo Plà d'Urgell", del poble de Bellpuig, publica una comunicació de

la Mancomunitat incitant a tots els pobles de la província de Lleyda a què presentin plànols i donguin subvencions a fi de poguer estendre com més aviat millor una xarxa de ferrocarrils secundaris de molta conveniència a aquesta província.

—:— S'estan fent els preparatius per a la inauguració oficial de la Biblioteca Popular que la Mancomunitat de Catalunya ha cedit a la vila de Canet de Mar.

—:— Dintre la sèrie d'edicions de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans acaba de publicar don Joaquim Miret i Sans un "Itinerari de Jaume I el Conqueridor". Com indica el seu títol, es tracta d'una obra destinada a fixar dia per dia i en la mesura que els documents permeten, les estades del rei des de l'any 1213 fins el de la seva mort a València en 1276. La Cort no estava en aquest temps fixa en una ciutat i el rei amb un nomadisme que avui no compendriem i a pesar de les dificultats de comunicació, viatjava continuament per totes les terres de Catalunya que augmentava amb la conquesta de Mallorca i València, i per Espanya i França. Aquesta mobilitat del rei augmentava singularment les dificultats de l'obra, dificultats que l'autor ha sabut vèncer amb un treball pacient i constant d'investigació portat a terme durant anys en l'Arxiu de la Corona d'Aragó i en els arxius de Madrid i París, completat amb l'estudi dels documents escampats per catèdres, municipis i parròquies. Acompanya el text una sèrie de reproduccions de documents, arbres genealògics i els index d'estades, geogràfic i onomàstic que faciliten el seu estudi i permeten una ràpida consulta.

—:— El senyor Terradas, tècnic de la Mancomunitat, visità les autoritats de Balaguer a fi de poguer portar a la realització el projecte de camí de ferro entre Balaguer i Tàrrrega, que ja compta amb la aprovació de la Mancomunitat. Donades les grans valors de dites places el tal comunicament directe tindrà una vàlua molt remarcable.

—:— S'ha tramès a Barcelona, al president del Comitè Executiu del monument a Marian Fortuny, senyor comte de Lavern, un comunicat de l'alcalde de la ciutat de Reus, en el qual aquesta autoritat municipal li dona compte de la constitució del subcomitè de fills d'aquesta localitat. L'acord obeeix al desig que pugui donar-se tot l'impuls al consabat homenatge al gran pintor secundant el pla del Comitè que invità als reusencs.

—:— L'enginyer de la Mancomunitat de Catalunya, don Esteve Terrades, va donar, en el local de la Cambra de Comerç de Reus, l'anunciada conferència sobre la part tècnica i econòmica del pro-

jectat ferrocarril secundari Reus-Montroig.

Acompanyaren el conferenciant els diputats de la Mancomunitat, senyors Vidiella, Biansó, Llecha i Gasull, l'alcalde senyor Simó i el president de la Cambra, senyor Roqué.

El senyor Vidiella va fer un elogi de la Mancomunitat pel seny que hi ha hagut en aprofitar els serveis d'homages tècnics eminents, un d'ells el conferenciant senyor Terradas.

Aquest va explicar el projectat ferrocarril: ara és sols de Reus a Montroig, però després servirà el sector de terreny, que hi ha entre els ferrocarrils directes i el de València, avui sense comunicació fàcil, allargant-se cap a Tivissa, Gineser i travessant l'Ebre per Miravet, anirà fins a Gandesa, capital de la comarca de Terra-alta, i per l'altra s'allargarà cap a Constantí a trobar l'altre ferrocarril projectat de Tarragona, Valls, Santa Coloma de Queralt a Cervera.

Va estudiar el cost del ferrocarril, que serà d'un metre d'ample, electrificat i amb facilitat per a enllaçar-lo amb les grans vies existents com la de M. S. A., amb cotxes còmodes per a viatgers i fent diversos viatges diàriament.

Va indicar que la Mancomunitat tenia facilitats per a obtenir el capital necessari.

Fou molt aplaudit.

Els senyors Vidiella i Briansó excitaren els reunits en convertir-se en heralds d'aquesta patriòtica obra perquè la comarca hi prengui la part que li correspon.

Hi havia representats, entre l'auditori, el Banc de Reus (amb els senyors Fàbregas i Recasens), l'Ajuntament, les Cambres Agrícola i Urbana, l'Econòmica d'Amics del País, el Centre Industrial i Mercantil, la premsa local, i els corresponents de fóra i mols comerciants i industrials.

Se'n va treure la impressió que si els elements econòmics allí representats es capaciten dels aventatges que a la comarca i a la ciutat ha de reportar l'indicat ferrocarril, es pot donar ja de seguida com una realitat, perquè resultaran elements sobrants per a l'obra.

—:— A Balaguer ha sortit el primer número de "La Veu del Pagès", periòdic quinzenal. Ve a defensar, com son títol indica, tot ço que atanyi a aquesta classe tan explotada. Però ens ha extranyat en extrem la nota de redacció acceptant articles en castellà enear que siga per defensar la mateixa província d'Osca. A Balaguer, per lo vist, es prengueren en sério això de l'"Espanya grande", que creiem restaria definitivament enterrada després de les declaracions últimes de Puig i Cadafalch.

Frivolitats. . . Inconsciència. . .

Vergonya, catalans, vergonya!

Llegidor català, amic sincer, company benèvol: No t'estranyi el meu silenci durant aquests últims mesos. Contingències inesperades m'han obligat a un trasllat de residència en aquestes regions allunyades del *Chaco*, a on, de pas, vull dir-te, també, que m'hi sento feliç, per a poder fruit dels bells espectacles que la natura exhibeix amb tota sa esplendidesa.

Ma definitiva residència en aquesta formosa i rica regió *chaquena*, m'ha proporcionat als primers jorns de ma arribada uns desconhorts a la meua ànima de patriota d'una fàiso tan intensa, que instintivament agafo la ploma per a escriure totes les meves impressions personals i el concepte que em mereixen els fets que les motiven.

Lletres amicals, rebudes de les grans urbs del sud, m'assabenten amb tots els detalls precisos dels actes oficials celebrats en honor dels doctors Pi i Suñer i Leandre Cervera.

A Buenos Aires i a Rosario s'han celebrat actes d'honor. Els il·lustres visitants han estat objecte de sinceres i mereixedores atencions per part de certes entitats que es titulen catalanes...

I bé; concretament, companys.

El Comitè d'Acció Catalana, el Centre Català de Buenos Aires i el de Rosario, a quí han festejat? Als homes savis? Als homes científics? Han hostatjat honorant-los als homes catalans, als bons patriotes?

Si han fet ço primer, s'han excedit els iniciadors de tals obsequis. Ni el Comitè ni els Centres Catalans no tenen autoritat ni el prestigi necessaris per actes de tal naturalesa.

Les corporacions pròpiament científiques, s'han antiepat a la seva iniciativa i, per tant, s'han esmerçat honors i s'ha fet ostentació inútil d'elements i forces impròpies i contraproduents.

Si les festes celebrades anaven dedicades als homes catalans, als bons patriotes, s'ha comès una altra de les moltes i ja in comptables arbitriarietats dels que pretenen ésser els directores patriòtics i espirituals de la col·lectivitat catalana a Sud Amèrica.

S'han d'anomenar les coses per llur nom propi, sense metàfores ni paraules d'artifici que desfigurin el sentit pràctic de les coses...

Els companys de Mendoza, els nacionalistes conscients, abnegats per a tot el que significa amor i avenç per la nostra Pàtria, una vegada més s'han equivocat. En Joan d'Arlés, que té l'honor de comptar ab la bona coneixença personal i sap com és l'espiritualitat patriòtica d'aquells germans de Pàtria digna d'ésser imitada pels capdavanters pretendents a la direc-

ció suprema de la nostra actuació, comparteix amb ells tota la indignació exterioritzada en llurs telegrams, publicats a RESSORGIMENT, i fa pública la més enèrgica protesta en presència de tantes *frivolitats*, front de tanta *inconsciència* individual i col·lectiva.

Els actes oficials portats a terme en honor dels doctors Pi i Suñer i Leandre Cervera a Buenos Aires i a Rosario, com a catalans, no tenen nom per a judicarlos mercèdament. S'ha pretès actuar com a grans patriotes catalans i és ridícol pendre en serió i posar crèdit a la sinceritat d'aquests homes catalans que per a manifestar-se com a tals, en tots llurs actes públics, no saben fer altra cosa que glorificar el nom d'Espanya amb visques ditiràmies a la *madre patria*.

No, no hi creiem, no hi podem creure els vers nacionalistes catalans amb els homes que, per exhibició només — mai per convicció ideològica — pretenen representar Catalunya en certs actes oficials, d'una fàiso tan... contrària a l'esperit renovador actual de nostra Pàtria.

Els homes directores actuals dels Centre Català de Buenos Aires i Rosario, no tenen l'autoritat necessària per actuar com a catalans. La història dels seus actes dintre llurs entitats respectives, els desqualifica.

I aquesta exhibició personal de voler lluir la significació catalana en actes que en el fons no tenen res de catalans i molt de insubstancialitat, perquè no porten

FOTOGRAFIA INTERESSANT.

El doctor Pi i Suñer i família; el doctor Leandre Cervera; l'actriu senyoreta Roser Pino; els senyors Vives, Marés i Prerillo del "Trío de Barcelona" i el pintor Miquel Viladrich, voltant al gran pianista francès Eduard Risler, a bord del vaixell que els portà a l'Amèrica pocs dies abans d'arribar a Buenos Aires.

res pràctic ni profitós que signifiqui una prova d'amor i entusiasme per les coses de nostra terra; aquesta mala mania de voler ésser catalans quan passen *figures catalanes* pel seu Centre, quan no son altra cosa que homes fills de Catalunya, tan poc sabedors de les coses de la seva Pàtria, que fins ignoren a on és la seva Pàtria; i el què és pitjor que, molts d'ells, quan tracten i exposen definicions concretes respecte al seu nacionalisme, se consideren fills de les dugues Pàtries, com si fos possible ésser fill de dugues mares.

I bé, companys; RESSORGIMENT ha fet ja el seu comentari al discurs del doctor Pi i Suñer respecte a aquest nacionalisme català tan... espanyol. En Joan d'Arlés subseriu de tot cor aquest comentari sincer, fill d'un esperit pur, despullat del bagatge embrutidor dels prejudicis polítics, que han portat al doctor Pi i Suñer — malgrat tota llur saviessa científica — fins a aquest estat de ofuscaió, negant la raó i fins anatematitzant als que prediquem amb la ploma o la paraula o amb l'acció, el ver nacionalisme català que definíx clarament la situació natural de les dugues nacionalitats: espanyola i catalana.

Llegidor català, amic sincer: Vull fer-te una declaració que pot ésser un bon consell a la vegada. Sento vergonya pels actes celebrats últimament pel Centre Català de Buenos Aires i també pel de Rosario. Son els dos Centres més anticatalans de Sud Amèrica. Si els doctors Pi i Suñer i Leandre Cervera, no han sentit aquesta mateixa vergonya després de llurs visites d'honor efectuades en dits Centres, serà una prova palesa de la diferència existent entre el nostre nacionalisme, — dels catalans d'Amèrica — i el nacionalisme dels catalans — savis, artistes, científics, etc. — que venen en terres americanes a rebre els homenatges d'aquestes terres hospitalàries que saben premiar i correspondre als mèrits i al talent de aquests savis i artistes *espanyols que honran a la madre patria*.

Sense aquesta perspectiva, la visita dels nostres savis i artistes mai s'efectuaria. I així s'explica que, malgrat tanta saviesa, s'arribi a negar fins el nostre nacionalisme, el més pur, el més sà, el que està ben deslliurat del bagatge embrutidor dels prejudicis polítics, perquè ha nascut i s'ha criat al caliu sagrat de les nostàlgies d'una vida d'exili.

El discurs del doctor Pi i Suñer pronunciat al Centre Català de Buenos Aires, és un estímul per les nostres lluites futures i ens dona un regust d'intensa amargor al pensar que amb la ideologia nacionalista exposada pel diputat per Figueres, Catalunya està condemnada a una eterna tirania.

Vergonya, catalans, vergonya!

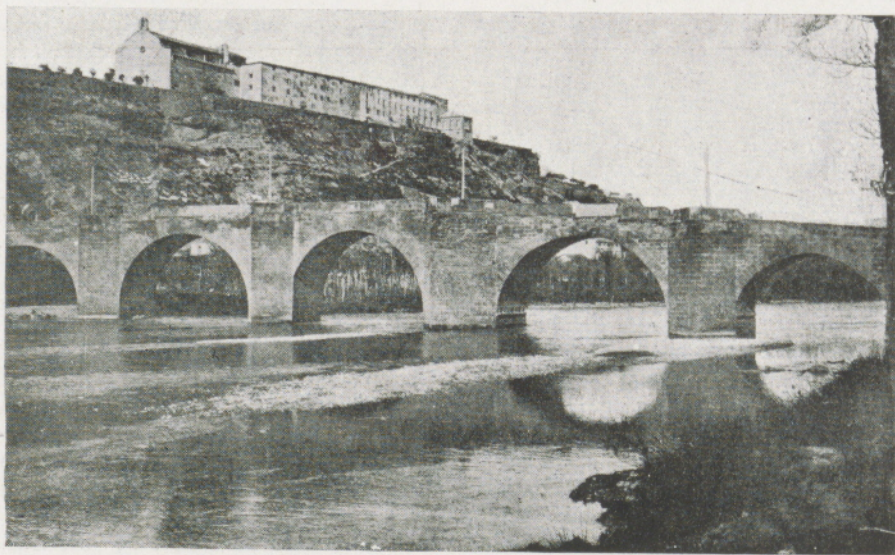
JOAN D'ARLÉS.

CIUTATS CATALANES

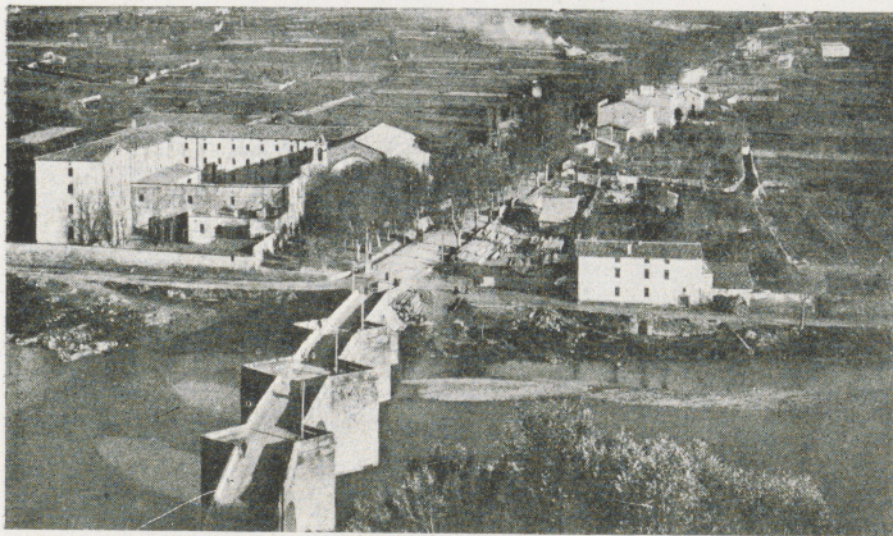
Balaguer, la històrica

Ciutat heroica, últim baluart que resistí la invasió estrangera quan Catalunya ultratjada en sos drets i privilegis per l'acord nefast del tribunal de Casp, era reduïda per la força dels exèrcits espanyols a sotmetre's al jou d'En Ferran el d'Antequera.

Balaguer és posseïdora de l'honor més gran que pot tenir un poble per aqueixa seva resistència heroica. La ciutat fou sitiada per l'intrús invasor de tal manera que tota resistència era inútil. Malgrat aquesta realitat viva, el catalans, amb En Jaume d'Urgell davant, repel·liren, maintes vegades, els furiosos atacs dels espanyols. Una bala dels catalans matà el cavall del d'Antequera i això posà fora de sí a l'envejós cabdill dels espanyols qui

Pont i Santuari del Sant Crist

Convent de Sant Domènec antic palau dels comtes d'Urgell

manà intensificar la pressió a costa de tot, apoderant-se seguidament del famós convent de Sant Domènec, la pèrdua del qual fou de resultats aclaparadors per als nostres.

Perduda l'esperança, Na Isabel, comtessa d'Urgell, sol·licità d'En Ferrán la cessació de la lluita a canvi de sotmetre's el d'Urgell. Així fou, en efecte, i acte seguit davant de tota la població, a la plaça Major, En Jaume d'Urgell, qui havia jurat ésser "o rei o res", abatut i extremadament commòs, es feu rasurar la barba com a senyal de descendiment sobirà.

Balaguer, suara, ha donat una prova de que l'esperit de resistència contra la dominació estrangera no s'extingí amb la capitulació d'En Jaume, el Desdixat.

Amb motiu d'haver estat detinguts dos joves catalanistes pel simple delictes d'ex-

terioritzar llurs sentiments patriòtics, la població arborada d'indignació i fent ús d'un deure cívic exigí la immediata lliberació dels detinguts, cosa que es complí seguidament vista l'actitud decidida i enèrgica dels balaguerins.

Aquest acte de l'únic digne successor del rei de Catalunya En Martí l'Humà, valgué a En Jaume d'Urgell la gratitud dels catalans que com ell saberen mantenir immaculada la dignitat nacional del nostre poble, essent avui en dia, aquell seu gest simbòlic, un exemple de conseqüència patriòtica i d'integritat de caràcter que saben admirar les nostres generacions.

Plaça Major a on Jaume d'Urgell es feu rasurar la barba en senyal de descendiment sobirà.

Un poeta francès poc conegut

LOUIS LE CARDONNEL

Fa vuit o deu anys — no me'n recordo bé — un estimat amic meu i pulcre poeta, En Pere Riera i Riquer, em feu a mans una revista francesa de lletres — el nom de la qual tampoc recordo — que publicava set Poemes de Louis Le Cardonnel: "Cançó d'hivern", "Sacre bosc", "Dol en novembre", "A Lluís II de Bavària", "Invocacions d'Autumne", "Prosa en llaor d'algunes Verges" i "Esperança mística".

Em van interessar de debò. I els vaig traduir amb la major cura possible, per no fer malbé les preades joies de mots treballats un per un, com sons musicals, amb l'art de l'orfebridor més pur.

Car Louis Le Cardonnel, ànima inquieta i mística, misteriós protagonista de qualche poema dolorós, assedegat d'inextricable desig d'infinit, fou un mestre meravellós en l'art de cisellar els ver-

sos; i, a l'ensem, un gran "impressionista", un evocador de suggestions inacabables, incoherents de primer antuvi, més totseguit harmonitzades per una corrent filosòfica i musical que les hi dona enllaç, força, pregonesa i melodiositat.

Louis Le Cardonnel, poeta autumnal, visionari, qui mescla les colors esblaimades amb ponentines fulguracions, deslligat espiritualment de les coses de la terra, vaig llegir, fa algun temps, que s'havia fet frare, coronant així la seva vida mística.

Em fóra grat que les meves traduccions — feels als originals pel metre, l'essència i la naturalesa del llenguatge — reflectissin els somnis i visions d'aquell gran, d'urmentat i desconegut poeta que fou en el món Louis Le Cardonnel.

Oferesc avui als lectors de "RESSORGIMENT" el poema retolat:

A Lluís II de Bavària

Oh, Vós, qui anticipant l'ineludible llei,
haveu cercat la mort en llit d'aigua pregon,
encara que aquí baix haguen estat un rei,
vostre reialme ver no era pas d'aquest món!
Supernal cavaller de llegendes d'atzur,
feel sempre a la noble i vella teoria,
giràveu vers els jorns llunyans del rei Artur
els ulls color de mar i de melancolia!
Talment semblava un clar de lluna interior
que l'esprit de blancors vos omplís; i les fades
vos nomenaven, baix, el llur càndid Senyor,
oh enamorat etern de coses no passades!
En l'hipogrif de flancs vanament revoltats
i que amb ses ales d'ima el trist cap-vespre toca,
partíeu vers el bosc on dormen encisats
els llegendaris reis d'angusta i vella soca!
En l'atri dels palaus per llargs segles retuts,
que un divinal encís a mitja-nit desperta,
la Madona i el Prou, deixant llur quietud,
vos acceptaven, Rei, la somniosa oferta!
Un masele Fetiller amb els sons vos tornà
el somni esplendorós de la puixança antiga;
i el Magus, que tothom maleï o menyspreà,
l'Obra vos oferí sobre l'odi i l'intriga.
Hi éreu tots, a través les simbòliques flors,
tots els cavallers purs evocats en la trama;
vostra ànima cercant en el passat son cos,
pogué tembre d'orgull en la febre del drama!
El pervindre daurat que Elsa amb els ulls seguí
quan Ell se'n tornà al lluny amb esguard d'enyorança,
éreu Vós: vostre cor amb la Verge s'uní:
el Cigne fou atret per tràgica llunyança...
Vós foreu ròcugat per l'aquelarre mort
que vos guià el corcer fent cap al bosc solívol;
les Forces de la Nit vos rapiren el cor,
que debades no repta un hom l'avern ombrívol.
Vós, qui n'éreu devot, elles vos han domdat;
Vós no haveu conegut l'ardor silenciosa
d'aquells que han per amor la casta Veritat:
l'Òndina us ha encisat amb veu falaciós!
I avui, après de tant i tant somni sofert,
tal volta presoner d'un passat en la brosta,
retorneu, quan oïu, en el castell desert,
el cant walquirià dels paons en la posta!

JERONI ZANNÉ, trad.

ART ESCÈNIC

Una formosa vetllada de teatre català ens feu fruir la secció "Art Escènic" del "Casal Català", el proppassat divendres dia 10 en el Teatre Victoria d'aquesta capital.

La funció era en honor del director del quadre, Joan Cunill, qui en feu dedicatòria al notable aficionat J. Sagalà-Bosch que s'embarcà amb el vaixell "Infanta Isabel de Borbón" envers la Catalunya enyorada. Tenia encara un altre finalitat simpàtica: era a benefici del que fou un bon actor català, Joan Vehil, qui es troba greument malalt a la veïna capital.

Començà la representació amb el quadre de costums barcelonins de l'immortal Emili Vilanova, *Qui... compra maduïres!*, obra que adolfe de mantes imperfeccions. No és obra aquesta que es pugui posar en escena de cop i volta; requereix un estudi profund i, sobretot, una preparació i direcció escènica apropiada. Amb tot, notàrem amb complaença el treball del senyor Lleonart A. i de les senyores Serrano C. i R.

Seguí la representació del magnífic drama en tres actes de l'insigne Adrià Gual, *Hores d'amor i de tristesa*, que commogué profundament a l'auditori.

L'obra d'En Gual constituí per l'"Art Escènic" un èxit ben merescut, essent-ne interpretadors els senyors Sagalà (Joan Anselm) i Cunill (Rodolf); les senyores Serrano, R. (Armanda), Sabater (Nicolaia), i la senyoreta Maria Ros (Vicenta).

Tots posaren de manifest haver estudiat l'obra amb amor i passió i en sortiren molt bé. No podem, però, deixar de remarcar el treball del senyor Sagalà qui tingué moments de veritable gran actor, i el de la xamosa Maria Ros, qui confirmà el jui que referent a les seves aptituds fèiem en el número proppassat. La senyoreta Ros ens donà una Vicenta com mai ens hauriem imaginat. Entonació, gest i dicció com ja no es pot exigir més d'una incipient aficionada. El primer acte, sobretot, estigué deliciós. Repetim que amb ella té la secció "Art Escènic" del Casal un dels seus elements més valuosos per a l'esdevenidor.

Altrament, *Hores d'amor i de tristesa* és una de les millors obres que ens ha donat el Teatre Català. L'assumpte, d'una novetat extraordinària, commou i emociona fins arribar al final, d'un efecte sorprenent.

En finir la representació, el públic demanà la paraula dels homenatjats, els quals agrairen els aplaudiments, lamentaren no haver-se omplert el teatre per a que En Vehil podés rebre'n quelqueom de profit, i el senyor Sagalà-Bosch s'acomiadà dels habituals concurrents a les vetllades de teatre català.

P. DE R.

Notícies

Els redactors de **RESSORGIMENT** actualment a Catalunya, Manuel Cairol i Pius Arias, en ocasió de l'onze de setembre, anaren a visitar el monument que perpetua la gesta heroica dels màrtirs de 1714, i en representació del nostre periòdic hi posaren un gran ram de flors naturals, relligat amb cintes catalanes i argentines, veient-s'hi la inscripció: "RESSORGIMENT de Buenos Aires a En Rafel Casanova".

Aqueixes lacòniques paraules condensen els nostres sentiments i són el tribut d'homenatge que rendim al símbol de la resistència catalana.

—:— En el *Casal Català* s'ha constituït una nova secció, *Educació i Ensenyança*, amb un bell programa de divulgació cultural.

La seva comissió és composta pels següents senyors: Ernest Suñer, president; Pere Llinàs, secretari; Carles Guri, tresorer; Josep Llinàs, vocal i Joan Miret, vocal.

Una de ses bones iniciatives és la instauració de classes de idioma català que comencen de dictar-se en el Casal des del 15 del corrent.

—:— El dijous 25 de setembre se descobrí en el *Casal Català* el retrat de l'il·lustre home de lletres Manel Milà i Fontanals, destinat a la "Galeria de catalans il·lustres" que s'inaugurarà properament.

El doctor Carles Malagarriga llegí un treball referint algunes dades biogràfiques d'En Milà i records personals del mateix, resumint el senyor Lleonart-Nart president del Casal.

Aviat tindrà lloc la vetllada Maragall.

—:— L'aristocràtic *Jockey - Club* d'aquesta capital ha adquirit una obra del nostre compatriota Miquel Viladrieh, havent-li ofert, demés, una de les seves sales per a que el gran pintor català faci exposició de ses teles.

En Viladrieh ha acceptat l'obsequi i aquests dies havia de tenir efecte l'exposició.

—:— El secretari del Centre Català de Mendoza i entusiasta nacionalista N'Antoni Fajardo, ha estat uns dies a Buenos Aires, havent-se imposat, abastament, de les qüestions col·lectives.

El company Fajardo serà transmissor d'elles als prestigiosos compatriotes que des del Centre Català de Mendoza amb tanta de fe laboren per la causa de la independència de Catalunya.

RESSORGIMENT s'ha sentit joïós de poder testimoniar, en la persona del senyor Fajardo, els afectes que sent per als abnegats catalans de la ciutat andina.

—:— Notícies rebudes des de Barce-

lona ens assabenten l'organització d'un banquet en honor dels catalans d'Amèrica, ofrena de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

Aquest acte tindrà, o ha tingut, lloc a la capital de Catalunya, aprofitant l'avinentesa de trobar-se allí alguns catalans recent arribats d'Amèrica, representants d'entitats i periòdics.

Els nostres caríssims companys de redacció En Pius Arias i En Manuel Cairol hi estan especialment convidats.

—:— Els doctor August Pi i Suñer i Leandre Cervera que últimament es trobaven a Montevideo, en quina Facultat de Medicina ha donat, el primer, algunes conferències, embarcaren en el vaixell "Infanta Isabel de Borbón" que sortí d'aquest port el proppassat dia 14, en viatge de retorn a Catalunya.

Desitgem als il·lustres viatgers i família feliça travessia.

—:— En la manifestació que festejant l'anomenat *Dia de la raza* organitzà la colònia espanyola d'aquesta capital, presenciarem un espectacle sumament edificant i que demostra l'apreci que ens professen nostres vehins d'allende el *Ebro*.

En passar els manifestants per davant de les nostres entitats obsequiaren a aquestes amb una estrident serenata, xiulets, crits i interjeccions pròpies de la *hidalguia*, pel motiu de que cap d'elles no havia posat la bandera *rojo y gualda* a la balconada.

Però ni amb aquestes demostracions d'efecte els catalans no ens donem per al·ludits.

Tenim un adagi que diu: Brams d'ase...

—:— Ha estat acreditat corresponsal-redactor de **RESSORGIMENT** en viatge per l'interior de la república, l'ardorós nacionalista català En Joan Sauret i Garcia, qui té, demés, poders per a tractar de tot ço que tingui relació amb l'administració d'aquest periòdic.

L'amic Sauret està realitzant una fructuosa tasca d'expandiment del nacionalisme català, entre els compatriotes residents, ça i allà, pels territoris de l'Argentina, tasca més meritòria per nosaltres per quant la nostra publicació sent l'eficiència d'aqueix apostolat patriòtic, per mitjà dels compatriotes que s'adhereixen a les llistes de subscripció, cada dia més nodrides.

Sap, però, el company Sauret com és agraïda per nosaltres la seva valuosa aportació.

—:— "Renaixença", l'entitat nacionalista catalana de Barcelona, ens assabenta, en cordial ofici, haver pres la denominació de "Joventut Socialista de Catalunya", que d'ara en avant serà expressió fidel de la ideologia socialista nacio-

nalista que plasmà el mestre Martí i Julià.

Ens plau moltíssim aquesta nova orientació dels amics de "Renaixença".

—:— L'il·lustre fisiòleg català doctor Pi i Suñer ha estat nomenat membre honorari de l'Acadèmia de Medicina de Buenos Aires.

Felicitem al doctor Pi per l'honrosa distinció que l'ha fet objecte, pels seus grans mereixements, la ciència mèdica argentina.

—:— El *Club Català* de Córdoba ens posa en coneixement que per acord de l'assemblea realitzada el 17 del passat mes, fou elegit el següent C. D.: Ernest Soler, president; Juli Iglésias, vice-president; Pau Buscató, secretari; Joan Martí Gabarró, vice-secretari; Emili Pujal, tresorer; Francesc Cortina, vice-tresorer; Josep Sansi, Joan Rabassa, Baldomer Daniel, Joan Casañas, Josep Torres i Joan Blasi, vocals.

—:— Preguem a tots els nostres llegidors que prenguin bona nota de la nova adreça de **RESSORGIMENT**, Mèxic 1356, a on deu dirigir-se tota la correspondència, tant de redacció com d'administració.

—:— Un nou orgue de difusió de les idees de llibertat que guien tota la nostra actuació patriòtica s'incorporarà aviat a la llista dels periòdics catalans que fora de la pàtria mantenen i propaguen el credo redemptor del nacionalisme català.

S'anuncia la seva aparició a Montevideo per al proper mes de novembre, és dirà *Joventut*, serà mensual i dirigit pel fervorós nacionalista N'Enric de Mur.

Es amb joia que ho assabentem als nostres llegidors, mentre esperem amb daler el primer número.

—:— En el *Centre Català* de Buenos Aires tingué lloc el proppassat diumenge 19 del corrent un àpat en honor del genial pintor català Miquel Viladrieh, autor del quadre *Sis hereus* adquirit per subscripció popular per la colònia catalana per a fer-ne ofrena al Museu Nacional de Belles Arts d'aquest país, acte que s'efectuarà pròximament.

—:—

La cultura popular és la base del progrés dels pobles. Si volem per Catalunya aquest benifet moral cal que donem el nostre ajud a la benemèrita Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, que fa dels tendres infants els homes conscients, aptes i dignes de la llibertat de nostra terra.

—:—

Si ets català i nacionalista no et pots desentendre de figurar en els rengles de la mai prou lloada Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

Tramet la teva adhesió a la Delegació de Buenos Aires, Cangallo, 828.

Jocs Florals de la Llengua Catalana - Any XIIe

El *Casal Català* ha fet públic el cartell dels Jocs Florals que tindran lloc el proper mes de desembre.

Demés dels tres premis ordinaris de consuetud — Flor natural, Englantina i Viola — es concediran els següents premis extraordinaris i d'altres que aniran en cartell suplementari, així com els noms dels senyors que hauran de constituir el jurat dietaminador.

PREMI DE LA MANCOMUNITAT DE CATALUNYA: 500 pessetes al millor estudi històric sobre "Els Catalans en l'Independència dels pobles americans".

PREMI DE LA DIPUTACIO PROVINCIAL DE BARCELONA: Les obres completes de Ramon Llull al millor treball en prosa o vers de tema lliure.

PREMI "CENTRE CATALA" DE BUENOS AIRES: Deu argentins i un objecte d'art al millor treball que en prosa o vers canti "La Confederació de les Nacionalitats Ibèriques".

PREMI "CENTRE CATALA" DE MENDOZA: Una medalla d'or a la millor composició en prosa que tracti "Tasca que deu desenrotllar el COMITÉ D'ACCIÓ CATALANA per a aconseguir la federació

efectiva de totes les societats catalanes d'Amèrica, i una vegada realitzada, medis per a col·laborar a la lliberació de Catalunya".

PREMI DEL PERIODIC "FOC-NOU" DE MONTEVIDEO: Una doble àguila o el seu equivalent en moneda uruguaiana al millor treball sobre el tema: "Intervenció dels Catalans en el descobriment d'Amèrica, llur influència en l'obra de l'Independència americana i llur actuació en l'actualitat".

S'admeten composicions, fins el dia 25 de novembre, en el *Casal Català*, Florida 150.

RESSORGIMENT

REVISTA MENSUAL CATALANA LITERÀRIA, ARTÍSTICA, CIENTÍFICA, POLÍTICA I DE INFORMACIÓ GENERAL DE CATALUNYA

Redacció i Administració:

MÉXICO, 1356

Unió Telef., 3323 (Llibertat)

Condicions d'abonament:

Semestre..... \$ 3.—

Any..... » 6.—

Cooperador (mensual) » 1.—

FARMACIA CATALANA

DEL DOCTOR VILAR

LABORATORI D'ANALISIS I ESTERILITZACIONS

S'atenen demandes per la campanya, fent-se els enviaments amb tota regularitat, abonant l'import de la comanda.

Garantia absoluta de totes les preparacions. - Preus módics

ALSINA, 1202, cantonada Salta

Unió Telef., 1133 (Llibertat)

BUENOS AIRES

L'Atlàntida

Dipòsit d'olis i annexes

Economia i tracte formal

S'envia a domicili.

J. CABRÉ i Cia.

Estados Unidos, 1599 (Xamfrà Cevallos)

U. T. 5532 (Llibertat)

MATALAÇOS a l'estil català

(REFORMA I VENDA)

Gran assortit en tot lo pertanyent al ram

Encàrrecs per carta o personalment

D. VALLBONA

Coop. Telef., 551 (Oest)

YAPEYU, 978

BUENOS AIRES

JOIERIA

Terandones

CORRIENTES, 739

BUENOS AIRES

U. T. 3364 AV.

(Casa fundada en 1895)

ALHAGES FINES

DEL MES REFINAT BON GUST

La joieria que compta sempre amb el
més gran assortiment de les últimes
creacions d'Europa :- :- :- :- :-

Casa de compres a Paris

RUE BAUDIN, 6

GARANTIA ABSOLUTA

EN LA CALITAT

CONFITERIA CATALANA

Coques de llardons

DE
JOAN OMS

Coques de pinyons

GRAN ASSORTIT EN PASTES A L'ESTIL CATALA

Per als dies de Tots Sants gran assortit de Panellets de totes classes.

Xampany Codorniu: Vi d'Alella
(dolç i sec) Vins de Jerez

S'ATENEN ENCARRECS PER TELEFON

Cerrito, 153

--

Unió Telefònica, 4571, Llibertat
Coop. Telefònica, 2918, Central

SUCURSAL: SARMIENTO, 1444

--

Coop. Telefònica, 2919, Central

PROVEU ELS TORTELLS DE LA CASA OMS

Escrivui el seu nom a dalt!

NOMBRES	EMPLEOS	SUELDOS
<i>Juan</i>	<i>Gerente</i>	<i># 1000</i>
	<i>Contador</i>	<i># 500</i>
	<i>Sepe</i>	<i># 200</i>

Quan el patró fa la planilla dels salaris calcula lo que val el treball i les aptituds del que ha de desem-

penyar-lo; el nom de l'empleat li és indiferent. Vostè pot inscriure el seu nom en el rengle de dalt a condició de reunir les aptituds que el patró demana. Onsevulla que vostè visqui i qualsevol que sigui la seva ocupació, pot fer-se apte per a desempenyar els llocs millor remunerats, estudiant alguns del cursos de les Escoles Comercials.

— SOL·LICITI INFORMES ARA MATEIX —

Ensenyem per correspondència

Teneduria.
Comptador Públic.
Taquigrafia.
Correspondència.

Aritmètica.
Ortografia.
Caligrafia.
Avicultura.

Pèrit Mecànic.
Pèrit Electricista.
Dibuix.
Chauffeur.

Escoles Comercials per Correspondència

Av. de Mayo, 963 - Dep. Re. - 3 - Buenos Aires

Talli i envii aquest cupó

Nom

Adreça

Desitjo informes del curs

EL "CUCUT"

DIPOSIT DE VINS i
OLIS DE TOTES MENES

FELIP FORN i Cia.

CELLERS A MENDOZA,
MAIPU i SAN JUAN

CONSTITUCION, 1305 - Bs. Aires

SE SERVEIX a DOMICILI. La casa farà el 5 % de descompte a tots els socis de les entitats catalanes i als llegidors de "Ressorgiment"

CASA ESPECIAL en CAFÉS i TES

JOSEP COTONAT

VENDES A L'ENGROS
i A LA MENUDA

CORRIENTES, 1117

UNIO TELEFÓNICA, 4567 (LLIBERTAT)

BUENOS AIRES

Llibreria, Papereria, Impremta i Objectes per a Regals

CASA A. SOLER

CANGALLO 828 - U. Telef. 3323, Libertad - Buenos Aires

El día 1^r de novembre començarà la

QUINZENA DEL RECLAM

CATALEG

Solicitin el suplement
il·lustrat, amb les darre-
res novetats.

amb grans rebaixes de preus en
totes les mercaderies de la casa.
Durant aquesta QUINZENA
del RECLAM tots els com-
pradors se'ls farà OBSEQUI
d'un REGAL pràctic i de
valor positiu.

CASA A. SOLER

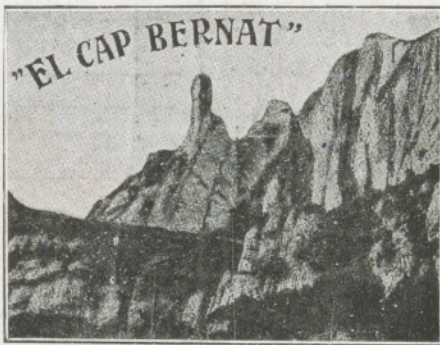
CANGALLO 828 - U. T. 3323, Lib. - Bs. As.

Una visita a nostres
salons de venda durant
la *Quinzena del Reclam*
es aprofitar el temps
i estalviar plata.

Magatzems «El Cap Bernat»

Els millors assortits d'articles de Catalunya

Anirien contra de sos pro-
pis interessos al desconèi-
xer que les cases "El Cap
Bernat" són sèries i ser-
veixen els millors articles.

Demanin el Cataleg Gene-
ral i facin demandes per
correu o telefon. Servei
a domicili en la capital i
s'envia, també, a l'interior
de la República.

FRANCESC TORT

PICHINCHA, 180

ESTACIO PASCO

- SUBTERRANI -

COOPERATIVA TELEFONICA, 597 (OEST)

RIVADAVIA, 3929

ESTACIO MEDRANO

UNIO TELEFONICA, 1570 (MITRE)